

Utbildningsutskottets betänkande

1978/79: 31

med anledning av propositionen 1978/79: 93 om genomförande av totaldimensionerad högskola och propositionen 1978/79: 100 såvitt gäller anslag till utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken samt till lokala och individuella linjer och enstaka kurser jämte motioner

Sedan regeringen i propositionen 1978/79: 100 bilaga 12 (utbildningsdepartementet) lagt fram förslag om anslag för budgetåret 1979/80 till bl. a. Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken samt till Lokala och individuella linjer och enstaka kurser har regeringen med anledning av riksdagens beslut den 20 december 1978 att det fria utbildningsområdet i högskolan skall avskaffas i propositionen 1978/79: 93 förelagt riksdagen förslag om en totaldimensionerad högskola m. m.

Med anledning av propositionen 1978/79: 93 har fyra motioner väckts, nämligen 1978/79: 2195, 2196, 2197 och 2198. Vidare har under allmänna motionstiden väckts två motioner, nämligen 1978/79: 1078 och 1978/79: 1352, vilka utskottet behandlar i detta sammanhang.

1. Dimensionering av högskolan m. m.

Propositionen

Regeringen har i propositionen 1978/79: 93 föreslagit riksdagen att

1. antaga inom utbildningsdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i högskolelagen (1977: 218),
2. fastställa planeringsramar för enstaka kurser budgetåret 1979/80 enligt vad som förordats i propositionen,
3. till Extra medel för dimensioneringsåtgärder i högskolan för budgetåret 1979/80 anvisa ett anslag av 6 000 000 kr.,
4. till Lokala och individuella linjer och enstaka kurser för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 255 276 000 kr.,
5. i övrigt godkänna de riktlinjer för planeringen som i propositionen angivits med anledning av riksdagens beslut att upphäva det nuvarande fria tillträdet.

I propositionen föreslås åtgärder för att genomföra riksdagens beslut den 20 december 1978 om att riksdagens tidigare beslut om fritt tillträde till vissa utbildningar skall upphöra att gälla med utgången av juni månad 1979.

Förslag läggs fram om ändring av högskolelagen. För att höja utbildningens standard föreslås, inom ramen för oförändrade resurser, en minskning av antagningstalen för ekonomlinjen och enstaka kurser vid i första hand universiteten i Stockholm, Uppsala, Lund och Göteborg. I propositionen

föreslås att 6 milj. kr. blir ställda till regionstyrelsernas disposition för att behålla en viss flexibilitet i planeringssystemet. De i 1979 års budgetproposition föreslagna resursramarna för lokala och individuella linjer och enstaka kurser föreslås i stället bli minskade med sammanlagt 6 milj. kr. Resurserna för information och för antagning av studerande föreslås bli förstärkta.

Motioner väckta med anledning av propositionen 1978/79: 93

1978/79: 2195 av Stig Alemyr m. fl. (s) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas att riksdagen

1. beslutar avslå propositionen 1978/79: 93 (yrkandet 1),
2. antar följande såsom motionärernas förslag betecknade ändring i högskolelagen:

Förslag till

Lag om ändring i högskolelagen (1977: 218)

Häriigenom föreskrivs att 11 § högskolelagen (1977: 218) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Motionärernas förslag

11 §

Riksdagen kan bestämma hur många studerande som högst får antagas till viss utbildning inom högskolan.

I fråga om annan utbildning än den som omfattas av riksdagens beslut enligt första stycket kan antalet studerande begränsas, om tillgängliga resurser ej räcker. Föreskrifter om sådan begränsning meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen utser. *Riksdagen kan dock för viss utbildning besluta att sådan begränsning ej får ske eller att begränsning får ske endast om vissa villkor är uppfyllda.*

I fråga om annan utbildning än den som omfattas av riksdagens beslut enligt första stycket kan antalet studerande begränsas, om tillgängliga resurser ej räcker. Föreskrifter om sådan begränsning meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen utser.

(yrkandet 2),

3. till Extra medel för dimensioneringsåtgärder i högskolan beslutar anvisa ett anslag av 6 000 000 kr. att för budgetåret 1979/80 fördelas i enlighet med vad som anförts i motionen (yrkandet 3),

4. som sin mening beslutar ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om fördelningen av medel under nämnda anslag mellan högskoleregeringerna fr. o. m. budgetåret 1980/81 (yrkandet 4),

5. för kvalitetshöjande åtgärder i högskolan bifaller vad som i motionen anförts om fördelning av medel (yrkandet 5 delvis),

6. beslutar bifalla vad som i motionen anförts om ytterligare medel till studievägledning (yrkandet 6),

7. för budgetåret 1979/80 beslutar fastställa planeringsramar för enstaka kurser enligt vad som anförts i motionen (yrkandet 7 delvis),

8. i övrigt beslutar godkänna vad som anförts i motionen (yrkandet 10),
1978/79: 2196 av Claes Elmstedt m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas att riksdagen beslutar

1. avslå propositionen 1978/79: 93 (yrkandet 1),

2. till Extra medel för dimensioneringsåtgärder i högskolan för budgetåret 1979/80 anvisa 6 000 000 kr. att fördelas i enlighet med vad som anförts i motionen (yrkandet 2),

3. som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts om fördelningen av medel under nämnda anslag mellan högskoleregionerna fr. o. m. budgetåret 1980/81 (yrkandet 3),

4. bifalla vad som i motionen anförts om fördelning av medel för kvalitetshöjande åtgärder (yrkandet 4 delvis),

5. fastställa planeringsramar för enstaka kurser budgetåret 1979/80 i enlighet med vad som anförts i motionen (yrkandet 5 delvis),

6. bifalla vad som i motionen anförts om ytterligare medel till studievägledning (yrkandet 6),

7. ändra 11 § högskolelagen i enlighet med vad som anförts i motionen (yrkandet 8),

8. i övrigt godkänna vad som anförts i motionen (yrkandet 9),

1978/79: 2197 av Ove Nordstrandh m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas att riksdagen

1. med avslag på regeringens proposition

a) beslutar att den fria sektorn återinförs,

b) beslutar att hos regeringen anhålla om förslag till nytt anslagssystem för denna sektor (yrkandet 1),
om yrkandet under 1 inte bifalls

2. uttalar att extra medel för dimensioneringsåtgärder i högskolan inte får avsättas för utbildning som till sin ämnesinriktning, omfattning och beräknade studiefart bättre lämpar sig för studieförbundens utbildningsutbud (yrkandet 2),

3. uttalar att medel som ställs till regionstyrelsens disposition i första hand skall anslås till kurser som är starkt översökta samt till kurser som huvudsakligen riktar sig till ungdomsstuderande (yrkandet 5),

4. uttalar att inrättandet av individuella utbildningslinjer bör ske i ökad utsträckning (yrkandet 6),

5. uttalar att studerande enligt 1969 års studieordning samt studerande enligt 1977 års studieordning som påbörjat studier vid högskola före den 1 juli 1979 skall garanteras plats inom den totaldimensionerade högskolan (yrkandet 7),

6. uttalar att universitets- och högskoleämbetet bör ges i uppdrag att regelbundet sammanställa rapporter baserade på studievägledarnas erfarenheter av de effekter som genomförandet av ett totalspärrat system medför (yrkandet 8),

1978/79: 2198 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen

1. avslår propositionen 1978/79:93 om genomförande av totaldimensionerad högskola,

2. hos regeringen hemställer om att förslag om erforderlig resursförstärkning framläggs på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1979/80.

Yrkandena 3 och 4 i motionen 1978/79: 2197 behandlar utskottet i ett senare betänkande.

Utskottet

Till vissa utbildningar inom den statliga högskoleutbildningen är tillträdet för närvarande fritt. Fria utbildningslinjer är ekonomlinjen, matematikerlinjen och samhällsplanerarlinjen. Dessutom finns ett stort antal enskilda kurser med fritt tillträde.

I december månad förra året beslöt riksdagen att beslutet om fritt tillträde till vissa utbildningar i högskolan skall upphöra att gälla med utgången av juni månad 1979 (prop. 1978/79: 25, UbU 1978/79: 15, rskr 1978/79: 124). Samtidigt begärde riksdagen att regeringen under våren 1979 skulle lägga fram förslag till ändringar i nuvarande system för planering och resurstilldelning m. m.

Sedermera har riksdagen genom beslut tidigare i år vidhållit beslutet från i höstas (UbU 1978/79: 19).

Regeringen har nu föreslagit riksdagen att anta de förslag som läggs fram i propositionen 1978/79: 93 om genomförande av totaldimensionerad högskola.

Med anledning av propositionen har fyra motioner väckts. Två av motionerna, nämligen 1978/79: 2195 och 1978/79: 2196, har som utgångspunkt riksdagens tidigare beslut i ärendet. De två andra motionerna, nämligen 1978/79: 2197 och 1978/79: 2198, utmynnar båda i förslag om att det fria området skall behållas.

I motionen 1978/79: 2197 yrkas sålunda att riksdagen med avslag på propositionen 1978/79: 93 skall besluta att återinföra det fria området (yrkandet 1 a). Yrkandet 1 i motionen 1978/79: 2198 har samma innebörd.

Såvitt utskottet kunnat finna har inte i motionerna anförts något som motiverar att riksdagen ändrar sitt nyssnämnda beslut. Med hänsyn härtill och då förhållandena i övrigt inte heller ger anledning till ett ändrat ställningstagande föreslår utskottet att riksdagen avslår yrkandet 1 a i motionen 1978/79: 2197 och yrkandet 1 i motionen 1978/79: 2198.

Utskottet anser att regeringen i propositionen 1978/79: 93 tolkat intentionerna bakom riksdagens beslut på ett felaktigt sätt. Enligt utskottets mening bör propositionen därför inte ligga till grund för riksdagens ställningstagande till hur beslutet skall genomföras. Utskottet tillstyrker således yrkandena i motionerna 1978/79: 2195 (yrkandet 1) och 1978/79: 2196 (yrkandet 1) att riksdagen skall avslå propositionen 1978/79: 93 i dess helhet.

Som en konsekvens av ställningstagandet till yrkandet 1 a i motionen 1978/79: 2197 avstyrker utskottet också yrkandet 1 b i samma motion.

Det främsta motivet till riksdagens beslut i december 1978 att slopa det fria området var att formerna för medelsanvisningen till detta område inneburit en urholkning av utbildningens kvalitet, då anslagen per årsstudieplats successivt minskat. Utbildningsutskottet anförde att det med hänsyn till det statsfinansiella läget inte var möjligt att hämta in denna nivå-sänkning under ett enda budgetår. En ökning av medelsanvisningen borde emellertid göras under de närmaste budgetåren för att successivt återställa utbildningens kvalitet. Utskottet bedömde det samtidigt vara nödvändigt att – i förhållande till läget innevarande budgetår – minska det totala antalet årsstudieplatser inom det i dag fria området.

I motionerna 1978/79: 2195 och 1978/79: 2196 förs fram förslag till åtgärder som skall höja utbildningens kvalitet. Åtgärderna avser både en minskning av antalet årsstudieplatser utan motsvarande resursindragning och en ökning av medelsanvisningen i förhållande till förslagen i årets budgetproposition.

I båda motionerna föreslås att ekonomlinjen verkligen skall få den dimensionering som preliminärt beräknats i budgetpropositionen, vilket utskottet tillstyrker. Detta innebär att antalet nybörjarplatser på ekonomlinjen nästa läsår bör bli omkring 500 färre än det antal studerande som faktiskt antagits innevarande läsår. I förhållande till förra årets preliminära beräkningsunderlag innebär dock beräkningsunderlaget i årets budgetproposition en ökning av antalet nybörjarplatser med 85. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motionerna 1978/79: 2195 yrkandet 5 i denna del och 1978/79: 2196 yrkandet 4 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför om dimensioneringen av ekonomlinjen. Till frågan om fastställande av de planeringsramar i vilka ekonomlinjen ingår återkommer utskottet i detta betänkande under punkten 2. Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken.

Utskottet framhöll i december 1978 i sitt av riksdagen godkända betänkande 1978/79: 15 att de som innevarande läsår eller tidigare påbörjat studier på allmänna utbildningslinjer inom det fria området självklart måste garanteras möjlighet att fullfölja studierna. Med anledning av de nu aktuella motionerna 1978/79: 2195 (yrkandet 10 i denna del), 1978/79: 2196 (yrkandet 9 i denna del) och 1978/79: 2197 (yrkandet 7) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna att de som innevarande läsår eller

tidigare inom det fria området påbörjat studier på allmän linje eller enstaka kurs, vilken fortsätter efter den 1 juli 1979, skall ha rätt att fullfölja studierna på denna linje eller enstaka kurs. De som bedriver studier enligt äldre studieordning fick genom övergångsbestämmelser (SFS 1977: 459) rätt att fullfölja sina studier och detta skall inte ändras i och med att det fria området slopas den 1 juli 1979.

En minskning, i förhållande till förslagen i budgetpropositionen, av antalet årsstudieplatser avsedda för enstaka kurser föreslås i motionerna 1978/79: 2195 och 1978/79: 2196. Motionärerna anser att den totala volymen enstaka kurser bör minskas med 1 000 årsstudieplatser fördelade med 350 i Stockholm, 225 i Uppsala, 245 i Lund och 180 i Göteborg. I motionen 1978/79: 2196 betonas särskilt att nedskärningen av antalet årsstudieplatser inte får drabba utbyggnadsorterna.

Utskottet tillstyrker förslaget i motionerna om hur antalet enstaka kurser skall minskas i syfte att frigöra resurser för höjning av undervisningens kvalitet. Utskottet vidhåller också sin i december förra året uttalande uppfattning att nedskärningen inte bör drabba utbyggnadsorterna. Utskottet föreslår därför att riksdagen med bifall till motionerna 1978/79: 2195 yrkandet 7 i denna del samt 1978/79: 2196 yrkandet 5 i denna del och yrkandet 9 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om dimensioneringen av enstaka kurser. Till frågan om fastställande av planeringsramar för enstaka kurser återkommer utskottet i detta betänkande under punkten 3. Lokala och individuella linjer och enstaka kurser.

Utöver de medel för kvalitetshöjande åtgärder som blir tillgängliga på grund av minskningen av antalet årsstudieplatser behövs enligt motionerna 1978/79: 2195 och 1978/79: 2196 ett medelstillskott för att utbildningens standard ytterligare skall kunna höjas. I båda motionerna föreslås att riksdagen för detta ändamål skall anvisa 1 milj. kr. under anslaget Lokala och individuella linjer och enstaka kurser.

Även utskottet anser att ett sådant medelstillskott är nödvändigt. Tillskottet bör som föreslås i motionerna fördelas på de olika regionerna i huvudsak i proportion till det nuvarande fria områdets omfattning. Detta innebär för budgetåret 1979/80 följande fördelning:

Stockholms högskoleregion	250 000 kr.
Uppsala högskoleregion	190 000 kr.
Linköpings högskoleregion	50 000 kr.
Lund/Malmö högskoleregion	190 000 kr.
Göteborgs högskoleregion	210 000 kr.
Umeå högskoleregion	110 000 kr.
	<hr/>
	1 000 000 kr.

Motionärerna anser också att 500 000 kr. bör anvisas under samma anslag för att förstärka studievägledningen när det fria tillträdet till vissa utbildningar slopas.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att ett medelstillskott om 500 000 kr. behöver anvisas att användas för detta ändamål. Medlen bör fördelas mellan universiteten enligt följande:

Stockholms universitet	100 000 kr.
Uppsala universitet	100 000 kr.
Linköpings universitet	50 000 kr.
Lunds universitet	100 000 kr.
Göteborgs universitet	100 000 kr.
Umeå universitet	50 000 kr.
	<hr/>
	500 000 kr.

Vad utskottet här anfört om användningen av de föreslagna ökade resurserna bör riksdagen med bifall till motionerna 1978/79: 2195 yrkandet 5 i denna del och yrkandet 6 samt 1978/79: 2196 yrkandet 4 i denna del och yrkandet 6 som sin mening ge regeringen till känna. Till medelsanvisningen återkommer utskottet i detta betänkande under punkten 3. Lokala och individuella linjer och enstaka kurser.

Enligt riksdagens beslut i december förra året om slopande av det fria området bör en viss flexibilitet bibehållas även i fortsättningen. Därför skall särskilda medel stå till regionstyrelsernas förfogande att användas till extra utbildningsplatser utöver fastställda planeringsramar.

I motionerna 1978/79: 2195 (yrkandet 3) och 1978/79: 2196 (yrkandet 2) yrkas att riksdagen skall anvisa 6 milj. kr. under ett nytt anslag benämnt Extra medel för dimensioneringsåtgärder i högskolan samtidigt som reservationsanslaget Lokala och individuella linjer och enstaka kurser, anslagsposten Till regeringens disposition, minskas med 3 558 000 kr. i förhållande till förslaget i budgetpropositionen. Medlen skall användas av regionstyrelserna med hänsyn tagen både till individernas efterfrågan på studier och arbetsmarknadens behov av utbildade samt till sådana lokala förutsättningar som inte kunnat beaktas i det reguljära planerings- och budgetarbetet. Dessa resurser skall få användas för alla typer av utbildningar och inte enbart för utbildningar inom det förutvarande fria området. Innan dessa medel tas i anspråk bör enligt motionerna självfallet redan tilldelade resurser ha utnyttjats så långt det går. Resurserna bör nästa budgetår fördelas mellan regionerna i huvudsak i proportion till det nuvarande fria områdets omfattning, eftersom det nu är svårt att väga in även andra faktorer.

Extra medel för dimensioneringsåtgärder bör enligt motionen 1978/79: 2197 (yrkandet 2) inte få användas för utbildning som till sin ämnesinriktning, omfattning och beräknade studiefart bättre lämpar sig för studieförbundens utbildningsutbud. Motionärerna hävdar att ett av skälen till att det fria området har blivit större än vad systemet är anpassat för beror på högskolornas benägenhet att anordna kurser som bättre hör hemma i studieförbundens utbildningsutbud. En utveckling där kurser som tidigare anordnats av studieförbunden arrangeras i högskolans regi gynnar enligt

motionärernas mening varken studieförbunden eller högskolan. I en total-spärrad högskola bör de studerande informeras om studieförbundens kursutbud på högskolenivå.

I samma motion (yrkandet 5) yrkas att de medel som ställs till regionstyrelsernas disposition för dimensioneringsåtgärder i första hand skall vara avsedda för de högskolor och de kurser där efterfrågan på utbildning visar sig vara störst samt för sådana kurser som huvudsakligen riktar sig till ungdomsstuderande.

Utskottet tillstyrker förslaget i motionerna 1978/79: 2195 (yrkandet 3 i denna del) och 1978/79: 2196 (yrkandet 2 i denna del) att medel skall anvisas under ett nytt särskilt anslag att användas enligt beslut av regionstyrelserna. Utskottet föreslår därför att riksdagen under ett anslag benämnt Extra medel för dimensioneringsåtgärder i högskolan under nionde huvudtiteln för budgetåret 1979/80 anvisar 6 milj. kr. samtidigt som reservationsanslaget Lokala och individuella linjer och enstaka kurser, anslagsposten Till regeringens disposition, minskas med 3 558 000 kr. i förhållande till förslaget i budgetpropositionen. Utskottet tillstyrker även motionärernas förslag att medlen skall fördelas mellan regionerna i huvudsak i proportion till det nuvarande fria områdets omfattning. Detta innebär för budgetåret 1979/80 följande fördelning:

Stockholms högskoleregion	1 500 000 kr.
Uppsala högskoleregion	1 140 000 kr.
Linköpings högskoleregion	300 000 kr.
Lund/Malmö högskoleregion	1 140 000 kr.
Göteborgs högskoleregion	1 260 000 kr.
Umeå högskoleregion	660 000 kr.
	<hr/>
	6 000 000 kr.

Till medelsanvisningen under reservationsanslaget Lokala och individuella linjer och enstaka kurser återkommer utskottet under punkten 3 i detta betänkande.

Utskottet har vid sina överväganden funnit att medlen till dimensioneringsåtgärder skall användas av regionstyrelserna med hänsyn tagen till individernas efterfrågan på studier, till arbetsmarknadens behov av utbildade samt till sådana lokala förutsättningar för viss utbildning som inte har kunnat beaktas i det reguljära planerings- och budgetarbetet. Resurserna bör vidare få användas för alla typer av utbildning, dvs. både kurser och linjer. Om medlen används till sådana linjer och kurser som startar ett budgetår och som fortsätter ett annat budgetår skall dessa linjer och kurser även i fortsättningen bekostas med medel från anslaget till dimensioneringsåtgärder. Medlen får vidare användas för utbildningar även utanför det för närvarande fria området. Innan resurserna från anslaget till dimensioneringsåtgärder tas i anspråk bör självfallet redan tilldelade resurser ha utnyttjats så långt det går för att möta utbildningsefterfrågan.

Utskottet tillstyrker således att det nya anslaget används på det sätt som föreslagits i motionerna 1978/79: 2195 och 1978/79: 2196. Yrkandet i motionen 1978/79: 2197 om att medlen i första hand skall användas där de studerandes efterfrågan är störst har genom utskottets ställningstagande blivit tillgodosett i så måtto att de studerandes efterfrågan är *en* av de faktorer som skall beaktas av regionstyrelserna. Vad utskottet här anfört om användningen av medlen för dimensioneringsåtgärder i högskolan bör riksdagen med bifall till motionerna 1978/79: 2195 yrkandet 3 i denna del och 1978/79: 2196 yrkandet 2 i denna del samt med anledning av motionen 1978/79: 2197 yrkandet 5 i denna del som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet avstyrker yrkandet 5 i motionen 1978/79: 2197 i vad det avser en prioritering av utbildning för ungdomsstuderande. Utskottet måste här erinra om att ett av syftena med högskolereformen var att gynna återkommande utbildning och erbjuda utbildning för nya grupper av studerande, således även vuxenstuderande.

Utskottet förutsätter att de extra medlen, liksom alla andra medel avsedda för högskolan, används i enlighet med gällande bestämmelser. Frågan om gränsdragning mellan högskola och studieförbund utreds för närvarande av folkbildningsutredningen (U 1975: 19). Riksdagen bör således inte nu göra något särskilt uttalande i frågan. Utskottet föreslår därför att riksdagen avslår yrkandet 2 i motionen 1978/79: 2197.

Utskottet har nyss tillstyrkt att de extra medlen till dimensioneringsåtgärder i högskolan nästa budgetår skall fördelas mellan regionerna i huvudsak i proportion till det nuvarande fria områdets omfattning. I motionerna 1978/79: 2195 (yrkandet 4) och 1978/79: 2196 (yrkandet 3) hemställs att riksdagen skall ge regeringen till känna att motsvarande medel följande budgetår skall fördelas efter en prövning även av andra faktorer, t. ex. högskoleutbildningarnas totala omfattning inom respektive region. Detta tillstyrker utskottet. Förslag om medlens fördelning budgetåret 1980/81 och därefter får i vanlig ordning göras i anslagsframställning av universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) och därefter prövas av regering och riksdag.

I motionen 1978/79: 2197 (yrkandet 6) yrkas att flera individuella linjer skall inrättas. Syftet med detta synes vara att, sedan det fria området slopats den 1 juli 1979, garantera plats för de studerande vilka före den 1 juli 1979 börjat sina studier med någon enstaka kurs och vilka avsett att efter den 1 juli 1979 fortsätta sina studier med enstaka kurser i ämnen som i dag ingår i det fria området.

Riksdagen fastställer varje år en planeringsram per region för de lokala och individuella linjerna tillsammans. Medel till dessa linjer fördelas av regionstyrelserna från reservationsanslaget Lokala och individuella linjer och enstaka kurser. Individuella linjer får enligt 3 kap. 34–37 §§ högskoleförordningen (1977: 263) inrättas av styrelse för högskoleutbildning efter

ansökan från studerande och inom ramen för de medel som står till förfogande.

Det finns enligt utskottets mening ingen anledning för riksdagen att nu gå emot sitt tidigare fattade beslut att decentralisera bestämmanderätten beträffande individuella linjer. Avvägningen mellan antalet individuella och lokala linjer bör således även i fortsättningen avgöras regionalt och lokalt. Det finns dessutom inte något underlag för riksdagen att göra ett uttalande om att flera individuella linjer bör inrättas, då efterfrågan inte är känd i förväg. Riksdagen bör därför avslå motionen 1978/79: 2197 yrkandet 6.

Som en följd av att det fria tillträdet till delar av högskolan slopas kommer ökade insatser att behövas vid anmälan och antagning av studerande och för information. Regeringen bör därför medge UHÄ att budgetåren 1978/79 och 1979/80 för sådana insatser överskrida förslagsanslaget Universitets- och högskoleämbetet: Förvaltningskostnader. Vidare bör UHÄ få i uppdrag att till regeringen redovisa vilka åtgärder som behöver vidtas med anledning av riksdagens beslut om slopande av det fria området. UHÄ bör också få i uppdrag att förbereda övergången till den nya ordningen. Vad utskottet här anfört bör riksdagen med anledning av motionerna 1978/79: 2195 yrkandet 10 i denna del och 1978/79: 2196 yrkandet 9 i denna del som sin mening ge regeringen till känna.

UHÄ bör enligt motionen 1978/79: 2197 (yrkandet 8) få i uppdrag att regelbundet sammanställa rapporter baserade på studievägledarnas erfarenheter av de effekter som genomförandet av ett totalspärtrat system medför.

Redan då högskolereformen genomfördes fick UHÄ i uppdrag att utvärdera och följa upp reformen. UHÄ har också planerat och börjat genomföra detta uppdrag. Enligt utskottets uppfattning hör även frågor som rör slopandet av det fria området självklart till detta arbete. Utskottet anser att riksdagen inte behöver göra något uttalande om hur UHÄ skall genomföra denna del av det omfattande utvärderingsarbetet. Yrkandet 8 i motionen 1978/79: 2197 bör därför avslås i riksdagen.

Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till yrkandet 2 i motionen 1978/79: 2195 och yrkandet 8 i motionen 1978/79: 2196 antar den i bilaga till detta betänkande föreslagna lydelsen av 11 § högskolelagen (1977: 218) att gälla från och med den 1 juli 1979. Denna ändring är en konsekvens av att det fria området inom högskoleutbildningen avskaffas.

Enligt utskottets bedömning saknas anledning för riksdagen att i detta sammanhang göra något uttalande om anslag på tilläggsbudget för budgetåret 1979/80. Utskottet avstyrker därför yrkandet 2 i motionen 1978/79: 2198.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till motionerna 1978/79: 2195 yrkandet 1 och 1978/79: 2196 yrkandet 1 avslår propositionen 1978/79: 93 samt motionerna 1978/79: 2197 yrkandet 1 a och 1978/79: 2198

- yrkandet I om avslag på propositionen 1978/79: 93 med samtidigt beslut om bibehållande av det fria området,
2. att riksdagen beträffande system för planering och resurstilldelning för det fria området avslår motionen 1978/79: 2197 yrkandet I b,
 3. att riksdagen beträffande dimensionering av ekonomlinjen med bifall till motionerna 1978/79: 2195 yrkandet 5 i denna del och 1978/79: 2196 yrkandet 4 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
 4. att riksdagen beträffande rätt att fullfölja studier på allmän linje och på enstaka kurs inom det nuvarande fria området med anledning av motionerna 1978/79: 2195 yrkandet 10 i denna del, 1978/79: 2196 yrkandet 9 i denna del och 1978/79: 2197 yrkandet 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
 5. att riksdagen beträffande dimensionering av enstaka kurser med bifall till motionerna 1978/79: 2195 yrkandet 7 i denna del samt 1978/79: 2196 yrkandet 5 i denna del och yrkandet 9 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
 6. att riksdagen beträffande resurser för höjning av utbildningens kvalitet och för studievägledning med bifall till motionerna 1978/79: 2195 yrkandet 5 i denna del och yrkandet 6 samt 1978/79: 2196 yrkandet 4 i denna del och yrkandet 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
 7. att riksdagen beträffande medelsanvisningen med bifall till motionerna 1978/79: 2195 yrkandet 3 i denna del och 1978/79: 2196 yrkandet 2 i denna del till *Extra medel för dimensioneringsåtgärder i högskolan* under nionde huvudtiteln för budgetåret 1979/80 anvisar ett anslag av 6 000 000 kr.,
 8. att riksdagen beträffande användningen m. m. av extra medel för dimensioneringsåtgärder i högskolan med bifall till motionerna 1978/79: 2195 yrkandet 3 i denna del och 1978/79: 2196 yrkandet 2 i denna del samt med anledning av motionen 1978/79: 2197 yrkandet 5 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
 9. att riksdagen beträffande prioritering av utbildning för ungdomsstuderande avslår motionen 1978/79: 2197 yrkandet 5 i denna del,
 10. att riksdagen beträffande uttalande om högskoleutbildning och studieförbundens utbildningsutbud avslår motionen 1978/79: 2197 yrkandet 2,
 11. att riksdagen beträffande fördelningen fr. o. m. budgetåret 1980/81 av medlen till dimensioneringsåtgärder i högskolan med bifall till motionerna 1978/79: 2195 yrkandet 4 och 1978/79: 2196 yrkandet 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

12. att riksdagen beträffande individuella linjer avslår motionen 1978/79: 2197 yrkandet 6.
13. att riksdagen beträffande uppdrag till universitets- och högskoleämbetet att förbereda slopandet av det fria området, m. m. med anledning av motionerna 1978/79: 2195 yrkandet 10 i denna del och 1978/79: 2196 yrkandet 9 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
14. att riksdagen beträffande uppdrag till universitets- och högskoleämbetet att sammanställa rapporter om effekter av slopandet av det fria området avslår motionen 1978/79: 2197 yrkandet 8,
15. att riksdagen med bifall till motionerna 1978/79: 2195 yrkandet 2 och 1978/79: 2196 yrkandet 8 antar bilagda förslag till Lag om ändring i högskolelagen (1977: 218),
16. att riksdagen beträffande tilläggsbudget 1 till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 avslår motionen 1978/79: 2198 yrkandet 2.

2. Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken

Propositionen

Regeringen har i propositionen 1978/79: 100 bilaga 12 under punkten D 6 (s. 463–469) föreslagit riksdagen att

1. besluta om inrättande av en allmän utbildningslinje benämnd linjen för handel och distribution och omfattande 60 poäng,
2. fastställa planeringsramar enligt vad som förordats i propositionen,
3. till Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 192 565 000 kr.

Motioner väckta under allmänna motionstiden vid riksmötet 1978/79

1978/79: 1078 av Arne Blomkvist m. fl. (s) vari med hänvisning till vad som anförts i den till näringsutskottet remitterade motionen 1978/79: 1077 yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att utbildningen i marknadsföring vid våra högskolor och universitet bör begränsas till att lära ut metoder, som överensstämmer med samhällsintresset så som det anges i samhällets uttalade mål på det konsumentpolitiska området,

1978/79: 1352 av Helge Hagberg m. fl. (s, c, m) vari yrkas att riksdagen beslutar uttala att antagningen till socionomutbildningens förvaltningslinje i Örebro skall ske i samma omfattning som tidigare.

Motioner väckta med anledning av propositionen 1978/79: 93

1978/79: 2195 av Stig Alemyr m. fl. (s) såvitt gäller fastställande av planeringsramar i vilka ekonomlinjen ingår (yrkandet 5 delvis).

1978/79: 2196 av Claes Elmstedt m. fl. (c) såvitt gäller fastställande av planeringsramar i vilka ekonomlinjen ingår (yrkandet 4 delvis).

Utskottet

Detta anslag avser grundläggande utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken vid de statliga högskoleenheterna inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde. Under anslaget beräknas medel dels för allmänna utbildningslinjer och påbyggnadslinje, dels för studier enligt äldre studieordning. Under anslaget beräknas vidare medel för bidrag till Handelshögskolan i Stockholm och Svenska diakonsällskapets sociala utbildningsverksamhet samt för försöksverksamheten med yrkesteknisk högskoleutbildning i Skövde.

Under anslaget Bidrag till kommunal högskoleutbildning beräknas medel för kommunal högskoleutbildning inom sektorn för utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken. Frågor som rör denna utbildningsdimensionering och innehåll m. m. behandlas under förevarande sektorsanslag.

Sektorn för utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken omfattar inom utbildningsdepartementets område innevarande budgetår 19 allmänna utbildningslinjer och en påbyggnadslinje.

I sitt betänkande 1978/79: 32 tillstyrker utskottet under punkten 1. Utbildning för tekniska yrken att de nuvarande försöksvis anordnade yrkestekniska linjerna under denna sektor skall bli allmänna utbildningslinjer. Utskottet föreslår nu att riksdagen i enlighet med regeringens förslag i propositionen 1978/79: 100 beslutar att den försöksvis anordnade yrkestekniska utbildningen med inriktning mot handel och distribution skall inrättas som allmän utbildningslinje omfattande 60 poäng. Eftersom den pågående försöksomgången i Skövde avslutas våren 1980 kommer utbildningen på den nya allmänna utbildningslinjen för handel och distribution att börja först budgetåret 1980/81.

Regeringen föreslår i propositionen 1978/79: 100 att riksdagen skall fastställa planeringsramar för sektorn enligt vad föredragande statsrådet förorddat.

I regeringens förslag är utgångspunkten att det fria området skall bibehållas. Således betraktas de planeringsramar i vilka ekonomlinjen och samhällsplanerarlinjen ingår som preliminära.

I enlighet med riksdagens beslut i december 1978 att det fria området skall slopas och i enlighet med vad utskottet förorddat under punkten 1. Dimensionering av högskolan m. m. kan inte längre någon planeringsram för budgetåret 1979/80 betraktas som preliminär. Med erinran om detta och om vad utskottet i det föregående under punkten 1. Dimensionering av högskolan m. m. förordat om dimensioneringen av ekonomlinjen föreslår utskottet att riksdagen med anledning av propositionen 1978/79: 100 och med bifall till motionerna 1978/79: 2195 yrkandet 5 i denna del och 1978/79: 2196 yrkandet 4 i denna del för de i propositionen 1978/79: 100 (s. 468) under b) sammanförda linjerna, bl. a. ekonomlinjen och samhällsplanerarlinjen, fastställer den planeringsram per högskoleenhet som anges i propositionen 1978/79: 100.

Regeringen föreslår i propositionen 1978/79: 100 att antalet platser på förvaltningslinjen skall minskas med 45, varav 15 i Örebro. Detta motiveras bl. a. med att antalet icke utnyttjade nybörjarplatser varit högt.

I motionen 1978/79: 1352 hemställs att planeringsramen för förvaltningslinjen i Örebro skall vara densamma budgetåret 1979/80 som innevarande budgetår.

Motionärerna anser att en minskad intagning skulle medföra studicorganisatoriska och pedagogiska svårigheter. Vidare anser motionärerna att färre utbildningsplatser kan medföra sänkt undervisningsstandard om någon av de nuvarande alternativa studieinriktningarna måste läggas ner. Enligt motionärernas mening får antagningsplatserna inte minskas på grund av att samtliga platser inte kunnat fyllas innevarande år. De anser att platserna bättre kan fyllas nästa budgetår då det hittillsvarande fria området spärras.

Enligt vad utskottet inhämtat har inte mer än två tredjedelar av platserna på förvaltningslinjen i Örebro utnyttjats innevarande budgetår. Utskottet anser därför att den i propositionen 1978/79: 100 föreslagna nedskärningen är motiverad och avstyrker motionen 1978/79: 1352. Det är enligt utskottets mening omöjligt att nu bedöma hur slopandet av det fria området kommer att påverka utnyttjandet av t. ex. förvaltningslinjen i Örebro nästa år. Skulle det visa sig att antalet sökande ökar får riksdagen vid nästa års budgetbehandling ta ställning till om planeringsramen för linjen skall ökas.

Utskottet föreslår att riksdagen fastställer de i propositionen 1978/79: 100 föreslagna planeringsramar för sektorn som i denna (s. 468) redovisas under a).

Utskottet tillstyrker förslaget i propositionen 1978/79: 100 att riksdagen för budgetåret 1979/80 till Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken skall anvisa ett reservationsanslag av 192 565 000 kr. Eftersom det fria området slopats nästa budgetår kommer således de medel, som i propositionen 1978/79: 100 beräknats för det fria områdets expansion utöver angivet beräkningsunderlag, att i stället kunna disponeras för standardhöjande åtgärder.

En fråga som gäller utbildningens innehåll tas upp i motionen 1978/79: 1078. Motionärerna hemställer att riksdagen skall ge regeringen till känna att högskoleutbildningen i marknadsföring bör begränsas till att lära ut "metoder, som överensstämmer med samhällsintresset så som det anges i samhällets uttalade mål på det konsumentpolitiska området". Motiveringen till motionen återfinns i motionen 1978/79: 1077 som remitterats till näringsutskottet. I denna motion hävdas att marknadsmetoder som rekommenderas i använd undervisningslitteratur strider mot konsument- och samhällsintresset.

I den av riksdagen år 1976 antagna högskolelagen (1977: 218) stadgas (21 §) att det för den grundläggande högskoleutbildningen skall finnas linjenämnder. Linjenämnd skall inom sitt verksamhetsområde planera ut-

bildningen och handlägga övriga frågor om vad utbildningen skall innehålla och om hur utbildningen skall organiseras. Linjenämnderna är allsidigt sammansatta, då det enligt 22 § högskolelagen i dem skall ingå företrädare för verksamheten inom nämndens område och företrädare för yrkeslivet, om inte särskilda skäl föranleder annat. Vidare har företrädare för de anställda och de studerande rätt att ingå i nämnden.

Det finns ingen anledning för riksdagen att ta upp den i motionen aktualiserade och till linjenämnderna decentraliserade frågan. Utskottet hemställer att riksdagen avslår motionen 1978/79: 1078.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen i enlighet med vad som förordats i propositionen 1978/79: 100 beslutar om inrättande av en allmän utbildningslinje benämnd linjen för handel och distribution och omfattande 60 poäng.
2. att riksdagen med anledning av propositionen 1978/79: 100 samt med bifall till motionerna 1978/79: 2195 yrkandet 5 i denna del och 1978/79: 2196 yrkandet 4 i denna del fastställer planeringsramar enligt b) (s. 468 i propositionen) för sektorn för utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken i enlighet med vad utskottet förordat.
3. att riksdagen med avslag på motionen 1978/79: 1352 fastställer planeringsramar enligt a) för sektorn för utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken i enlighet med vad som förordats i propositionen 1978/79: 100 (s. 468).
4. att riksdagen till *Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 192 565 000 kr. .
5. att riksdagen beträffande utbildningen i marknadsföring avslår motionen 1978/79: 1078.

3. Lokala och individuella linjer och enstaka kurser

Propositionen

Regeringen har i propositionen 1978/79: 100 bilaga 12 under punkten D 10 (s. 527–531) föreslagit riksdagen att

1. fastställa planeringsramar enligt vad som förordats i propositionen,
2. till Lokala och individuella linjer och enstaka kurser för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 261 276 000 kr.

Motioner väckta med anledning av propositionen 1978/79: 93

1978/79: 2195 av Stig Alemyr m. fl. (s) såvitt gäller

- 1: fastställande av planeringsramar för enstaka kurser (yrkandet 7 delvis).

2. att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om planeringsbegreppet för enstaka kurser (yrkandet 8),

3. att riksdagen till Lokala och individuella linjer och enstaka kurser för budgetåret 1979/80 skall anvisa ett reservationsanslag av 259 218 000 kr. (yrkandet 9),

1978/79: 2196 av Claes Elmstedt m. fl. (c) såvitt gäller

1. fastställande av planeringsramar för enstaka kurser (yrkandet 5 delvis),

2. att riksdagen till Lokala och individuella linjer och enstaka kurser för budgetåret 1979/80 skall anvisa ett reservationsanslag av 259 218 000 kr. (yrkandet 7).

Utskottet

Detta anslag avser utbildning på lokala och individuella linjer och enstaka kurser vid de statliga högskoleenheterna inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde och inom kommunal högskoleutbildning. Från anslaget utgår även statsbidrag till Socialpedagogiska institutet i Stockholm.

Regeringen föreslår i propositionen 1978/79: 100 att riksdagen skall fastställa planeringsramar för lokala och individuella linjer och enstaka kurser enligt vad föredragande statsrådet förordat. För lokala och individuella linjer räknar statsrådet med ett antagningstal av sammanlagt 1 075 och för enstaka kurser av sammanlagt 60 000.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i vad det gäller ramar för lokala och individuella linjer.

Utskottet har i det föregående under punkten 1. Dimensionering av högskolan m. m. förordat att planeringsramarna för enstaka kurser skall minskas med sammanlagt 1 000 årsstudieplatser. Utskottet har inhämtat att detta motsvarar ett antagningstal av 2 000. Med erinran om vad utskottet anfört under punkten 1 om dimensioneringen av enstaka kurser föreslår utskottet att riksdagen med anledning av propositionen 1978/79: 100 och med bifall till motionerna 1978/79: 2195 yrkandet 7 i denna del och 1978/79: 2196 yrkandet 5 i denna del fastställer ett antagningstal för enstaka kurser av sammanlagt 58 000.

Med erinran även om vad utskottet i det föregående under punkten 1. Dimensionering av högskolan m. m. förordat om medelstillelningen under förevarande anslagsrubrik föreslår utskottet att riksdagen med anledning av propositionen 1978/79: 100 samt med bifall till motionerna 1978/79: 2195 yrkandet 9 och 1978/79: 2196 yrkandet 7 för budgetåret 1979/80 till Lokala och individuella linjer och enstaka kurser anvisar ett reservationsanslag av $(261\,276\,000 + 1\,000\,000 + 500\,000 - 3\,558\,000 =) 259\,218\,000$ kr.

I motionen 1978/79: 2195 (yrkandet 8) yrkas att planeringen för enstaka kurser skall utgå från antalet årsstudieplatser. Det begrepp som nu används, antagningstal, är inte användbart för planeringen. Först i efterhand

går det att beräkna hur många studerande det faktiskt finns eftersom en studerande kan gå flera kurser.

Även utskottet anser att planeringsunderlaget för enstaka kurser måste uttryckas på ett annat sätt. Regeringen bör inför budgetåret 1980/81 bättre redovisa vilken volym utbildningen i enstaka kurser faktiskt avses ha. Detta bör ske genom att planeringsramarna, som anger en riktpunkt för antagningstalen, kompletteras med en uppgift om antalet årsstudieplatser. Vad utskottet här anfört bör riksdagen med anledning av motionen 1978/79: 2195 yrkandet 8 som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen fastställer planeringsramar för lokala och individuella linjer i enlighet med vad som förordats i propositionen 1978/79: 100.
2. att riksdagen med anledning av propositionen 1978/79: 100 samt med bifall till motionerna 1978/79: 2195 yrkandet 7 i denna del och 1978/79: 2196 yrkandet 5 i denna del fastställer planeringsramar för enstaka kurser i enlighet med vad utskottet förordat.
3. att riksdagen med anledning av propositionen 1978/79: 100 samt med bifall till motionerna 1978/79: 2195 yrkandet 9 och 1978/79: 2196 yrkandet 7 till *Lokala och individuella linjer och enstaka kurser* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 259 218 000 kr..
4. att riksdagen beträffande sättet att redovisa planeringsunderlaget för enstaka kurser med anledning av motionen 1978/79: 2195 yrkandet 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Stockholm den 4 april 1979

På utbildningsutskottets vägnar

STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Stig Alemyr (s), Claes Elmstedt (c), Ove Nordstrandh (m), Bengt Wiklund (s), Sven Johansson (c), Lars Gustafsson (s), Roland Sundgren (s), Gösta Karlsson (c), Helge Hagberg (s), Hans Nyhage (m), Lennart Bladh (s), Christina Rogestam (c), Jörgen Ullenhag (fp), Iris Mårtensson (s) och Ylva Annerstedt (fp).

Reservationer

1. vid **punkten 1** (Dimensionering av högskolan m. m.) beträffande *bibe-hållande av det fria området* av Ove Nordstrandh (m), Hans Nyhage (m), Jörgen Ullenhag (fp) och Ylva Annerstedt (fp) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar "Såvitt utskottet" och på s. 10 slutar "högskoleutbildningen avskaffas" bort ha följande lydelse:

Vid sin med anledning av motionerna företagna nya prövning av frågan har utskottet funnit att det ur de studerandes synvinkel är till stor nackdel att det fria området försvinner. På grund härav och med hänvisning till vad som anförts i den till utskottets betänkande 1978/79: 15 fogade reservationen anser utskottet att riksdagen med ändring av sitt beslut den 20 december 1978 nu bör besluta att det fria området skall finnas kvar. Utskottet tillstyrker därför yrkandena härom i motionerna 1978/79: 2197 och 1978/79: 2198.

Enligt utskottets mening bör en översyn göras av tekniken för planering och ytterligare resurstillskott. Reglerna bör göras klarare och mer entydiga. Målsättningen bör också vara att högskolorna tidigare skall kunna få besked om vilka ytterligare resurser som tillförs om tillströmningen blivit större än beräknat. Detta kan ske genom att riksdagen i förväg ställer erforderliga medel till regeringens förfogande. Därigenom erfordras normalt inte något riksdagsbeslut i efterhand.

Genom sådana förändringar i tekniken kan man rätta till bristerna i det nuvarande systemet samtidigt som principen om ett fritt tillträde bevaras. Riksdagen bör således med anledning av yrkandet 1 b i motionen 1978/79: 2197 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört om en översyn.

Som en följd av att det fria området skall finnas kvar och en översyn av anslagssystemet göras finns det ingen anledning för riksdagen att diskutera hur en totaldimensionerad högskola skulle genomföras. Riksdagen bör därför avslå motionerna 1978/79: 2195 yrkandena 2–4, yrkandet 5 i denna del, yrkandet 6, yrkandet 7 i denna del och yrkandet 10 samt 1978/79: 2196 yrkandena 2–3, yrkandet 4 i denna del, yrkandet 5 i denna del, yrkandena 6 och 8–9 ävensom 1978/79: 2197 yrkandena 2 och 5–8.

dels att utskottets hemställan under 1 och 2 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen beträffande avslag på propositionen 1978/79: 93 med samtidigt beslut om bibehållande av det fria området med bifall till motionerna 1978/79: 2197 yrkandet 1 a och 1978/79: 2198 yrkandet 1 samt med avslag på propositionen 1978/79: 93 och motionerna 1978/79: 2195 yrkandet 1 och 1978/79: 2196 yrkandet 1 beslutar att tillträdet till vissa utbildningar i högskolan skall vara fritt även efter juni månads utgång 1979,
2. att riksdagen beträffande system för planering och resurstilldelning för det fria området med anledning av motionen 1978/79: 2197 yrkandet 1 b som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om en översyn,

dels – vid bifall till hemställan under 1 och 2 i denna reservation – att utskottets hemställan under 3–15 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen beträffande genomförande av totaldimensionerad högskola avslår motionerna 1978/79:2195 yrkandena 2–4, yrkandet 5 i denna del, yrkandet 6, yrkandet 7 i denna del och yrkandet 10, 1978/79:2196 yrkandena 2–3, yrkandet 4 i denna del, yrkandet 5 i denna del, yrkandena 6 och 8–9 samt 1978/79:2197 yrkandena 2 och 5–8,

vid **punkten 2** (Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken)

2. beträffande *planeringsramar enligt b*) av Ove Nordstrandh (m), Hans Nyhage (m), Jörgen Ullenhag (fp) och Ylva Annerstedt (fp) som – vid bifall till reservationen 1 – anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar "I enlighet" och slutar "propositionen 1978/79: 100" bort ha följande lydelse:

I enlighet med utskottets förslag under punkten 1. Dimensionering av högskolan m. m. skall det fria området bibehållas. Detta innebär bl. a. att tillträdet till ekonomlinjen och samhällsplanerarlinjen fortfarande skall vara fritt och att de planeringsramar i vilka dessa linjer ingår kan överskridas. Med erinran härom föreslår utskottet att riksdagen med avslag på motionerna 1978/79: 2195 yrkandet 5 i denna del och 1978/79: 2196 yrkandet 4 i denna del fastställer de i propositionen 1978/79: 100 (s. 468) föreslagna planeringsramarna enligt b).

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen med avslag på motionerna 1978/79: 2195 yrkandet 5 i denna del och 1978/79: 2196 yrkandet 4 i denna del fastställer planeringsramar enligt b) för sektorn för utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken i enlighet med vad som förordats i propositionen 1978/79: 100 (s. 468),

3. beträffande *planeringsramar enligt a*) och *medelsanvisning* av Ove Nordstrandh (m), Hans Nyhage (m), Jörgen Ullenhag (fp) och Ylva Annerstedt (fp) som – vid bifall till reservationen 1 – anser

att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar "Enligt vad" och slutar "standardhöjande åtgärder" bort ha följande lydelse:

Enligt vad utskottet inhämtat har inte mer än två tredjedelar av platserna på förvaltningslinjen i Örebro utnyttjats innevarande budgetår. Utskottet anser därför att den i propositionen 1978/79:100 föreslagna nedskärningen är motiverad och avstyrker motionen 1978/79:1352. Då det fria området enligt utskottets förslag skall bibehållas kan inte heller någon överströmning från detta område påräknas så som motionärerna antagit.

Utskottet föreslår att riksdagen fastställer de i propositionen 1978/79:100 föreslagna planeringsramar för sektorn som i denna (s. 468) redovisas under a).

Utskottet tillstyrker även regeringens medelsberäkningar för budgetåret 1979/80 och föreslår att riksdagen till Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken skall anvisa ett reservationsanslag av 192 565 000 kr. Detta innebär att riksdagen godtar regeringens förslag till medelsberäkning även för det fria området.

4. vid **punkten 3** (Lokala och individuella linjer och enstaka kurser) beträffande *planeringsramar och medelsanvisning* av Ove Nordstrandh (m), Hans Nyhage (m), Jörgen Ullenhag (fp) och Ylva Annerstedt (fp) som – vid bifall till reservationen 1 – anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar "Utskottet har" och slutar "av 259 218 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker även regeringens förslag i propositionen 1978/79: 100 till planeringsramar för enstaka kurser.

Utskottet har heller inget att erinra mot medelsberäkningen under detta anslag och föreslår att riksdagen till Lokala och individuella linjer och enstaka kurser för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 261 276 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 2 och 3 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen med avslag på motionerna 1978/79: 2195 yrkandet 7 i denna del och 1978/79: 2196 yrkandet 5 i denna del fastställer planeringsramar för enstaka kurser i enlighet med vad som förordats i propositionen 1978/79: 100,
3. att riksdagen med bifall till propositionen 1978/79: 100 och med avslag på motionerna 1978/79: 2195 yrkandet 9 och 1978/79: 2196 yrkandet 7 till *Lokala och individuella linjer och enstaka kurser* för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 261 276 000 kr.,

Förslag till**Lag om ändring i högskolelagen (1977:218)**

Häri genom föreskrivs att 11 § högskolelagen (1977:218) skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Utskottets förslag*

11 §

Riksdagen kan bestämma hur många studerande som högst får antagas till viss utbildning inom högskolan.

I fråga om annan utbildning än den som omfattas av riksdagens beslut enligt första stycket kan antalet studerande begränsas, om tillgängliga resurser ej räcker. Föreskrifter om sådan begränsning meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen utser. *Riksdagen kan dock för viss utbildning besluta att sådan begränsning ej får ske eller att begränsning får ske endast om vissa villkor är uppfyllda.*

I fråga om annan utbildning än den som omfattas av riksdagens beslut enligt första stycket kan antalet studerande begränsas, om tillgängliga resurser ej räcker. Föreskrifter om sådan begränsning meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen utser.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1979.

